

Omvärldsanalys 2
November 2011

1. Inledning

Föreliggande omvärldsrapport tar sin utgångspunkt i de händelser i omvärlden som kan tänkas påverka Kronofogden under det kommande året. När det gäller konsekvenserna för Kronofogdens del är dessa inte alldeles enkla att beskriva. Myndighetens bevakningsområde täcker nämligen ganska komplexa skeenden i omvärlden, om vilka det i sig finns många delade meningar.

Eftersom händelserna i världsekonomin sker i ganska snabb takt och i vissa fall mycket oförutsägbart, finns det goda skäl att i en omvärldsanalys av detta slag beröra dessa händelser utan vidare fördjupning. Vad som händer med Grekland, eller andra s.k. krisländer i Europa har stor betydelse för världen i allmänhet och Europa i synnerhet, men sannolikt med mer begränsad effekt på Kronofogdens verksamhet på kort sikt.

I de senaste omvärldsrapporterna har fokus legat på hushållens och företagens ekonomiska villkor kopplat till en konjunkturanalys. I följande rapport är denna del betydligt mer kortfattad och sammanhållen. Sedan omvärldsanalys 1 i april 2011 har det inte hänt särskilt mycket som hittills fått några tydliga konsekvenser för vare sig företagens eller hushållens ekonomier. Läget är i många stycken oförändrat. Precis som i den förra rapporten kommer vi att fokusera på två nya fördjupningsområden.

Det första området är ungdomarnas situation och deras framtidsutsikter vilket är någonting som Kronofogden i flera avseenden bör intressera sig mera för, främst avseende deras förmåga att hantera privatekonomin. Vi har i de två senaste rapporterna tittat närmare på gäldenärsgeografien, dvs. var gäldenärerna finns och vilka faktorer som kännetecknar kommuner med en hög respektive låg andel gäldenärer. Det andra fördjupningsområdet denna gång är statistiken för betalningsföreläggande (Summarisk process). Går det att se samma mönster avseende ärendenas spridning över landet, eller är det helt nya geografiska områden som utmärker svaranden i mål om betalningsföreläggande?

Underlaget till analysen kommer bland annat från händelser som rapporterats in till myndighetens omvärldsportal, *Perspective*. Därutöver har analysgruppen hämtat information från olika officiella statistikällor, myndighetsrapporter samt Kronofogdens egen verksamhetsstatistik.

Analysgruppen som tagit fram rapporten består av Ante Krizmanic, verkställighetsprocessen, Axel Eklund, förebyggande verksamhet, Bertil Pettersson, verkställighetsprocessen, Lena Jonsson, tillsynsprocessen, samt Robert Olsson (sammankallande), förebyggande verksamhet.

Det är vår förhoppning att denna rapport - den sjätte i ordningen sedan starten år 2009 - blir ett viktigt tillskott till myndighetens strategiska överväganden och till processernas prognosverksamhet.

18 november 2011

Michael Necke

2. Konjunkturläget

Under 2011 har världsekonomin svajtat ordentligt. Vårens revolutioner i Nordafrika och naturkatastrofer i bl.a. Japan har följts av diskussioner om staters ekonomiska status och valutors stabilitet. Goda utsikter har bytts ut mot mer dystra prognoser. Som tidigare konstaterats finns inget entydigt kortsiktigt samband mellan konjunkturen och inflödet av gäldenärer, men konjunkturfuktuationen är en värdeämätare av ekonomiernas tillstånd och påverkar således ramarna för företag och hushåll. Det är därför av intresse för Kronofogden att ha en övergripande känsla av åt vilket håll utvecklingen pekar på längre sikt.

2.1 Den internationella ekonomiska utvecklingen

Den ekonomiska tillväxten i Asien, med Kina, Japan och Indien längst fram, har dämpats under året. Likadan ser utvecklingen ut i USA där det under en längre tid varnats för att de offentliga finanserna varit usla. Under sommaren kulminerade det när landet riskerade att gå i konkurs, men hotet avväjdes när politikerna beslutade att höja lånetaket.¹ Landet har därmed undanröjt problemen tillfälligt, men det kommer att krävas att man agerar för att få rätsida på budgetunderskottet och för att få fart på ekonomin, sysselsättningen och företagen.

Den kinesiska bostadsbubblan är också ett orosmoln för världsekonomin. Sedan flera år tillbaka har olika bedömare varnat för att den kinesiska bostadsbubblan kommer att spricka. Varje år produceras ett stort antal nybyggda lägenheter runt om i Kina. Många av dessa är så pass dyra att mycket få familjer har råd att köpa. År 2010 fanns det 64 miljoner tomma lägenheter i Kina, lägenheter som fortfarande väntar på sina ägare.² Produktionen av nya bostäder fortsätter med oförminskad kraft, men överproduktionen har hittills inte inneburit att priserna rasat. För att dämpa inflationen och bostadspriserna har den kinesiska regeringen gjort upprepade insatser, bl.a. genom att göra det dyrare att låna.³ Det finns redan ett utbrett missnöje med bostadspriserna hos vanliga kineser. Missnöjet skulle kunna övergå i sociala oroligheter och därmed förvärra en eventuell kommande kinesisk fastighetskras.

I Europa har fokus legat på Grekland under hösten, men hela eurozonen har skakats under 2011. Växande budgetunderskott och sänkta kreditbetyg för vissa länder påverkade finansmarknaden negativt. Vid de toppmöten som hållits under oktober togs bland annat beslut om att skriva ned Greklands statsskuld och att utöka den europeiska räddningsfonden EFSF kraftigt för att kunna motverka liknande händelser i framtiden. Eurozonen andades visserligen optimism efter att besparingsåtgärderna presenterats, men utvecklingen i Grekland och den senaste tiden även i Italien har gjort att pessimismen tilltagit. Den italienska ekonomin är betydligt större än Greklands och en fördjupad kris där skulle få allvarliga konsekvenser för eurosamarbetet och Europas övriga ekonomier. I skrivande stund förefaller det italienska krispaketet vara i hamn och därmed skulle läget förbättras en aning. Men oaktat detta kvarstår i många avseenden ett osäkert ekonomiskt läge.

2.2 Konjunkturen i Sverige

Den svenska ekonomin går för närvarande bra enligt Riksbanken.⁴ Utvecklingen och oron i omvärlden dämpar dock aktiviteten och hushållen förväntas konsumera mindre den närmsta tiden.

¹ Svenska Dagbladet, webb, ”Ja till höjt skuldtak i USA”, 2011-08-02

² Asianews.it, webb, ”Crisis in China: 64 million empty apartments”, 2010-09-15

³ SR, webb, ”Risk för bostadsbubbla med hög belåning i Kina”, 2011-03-02

⁴ Svenska Dagbladet, webb, ”Eurokrisen håller ner räntan”, 2011-10-28

Riksbanken uppger att den därför kommer att avvakta med att höja räntan som historiskt sett kan betraktas som låg.⁵ Framtidstron kring landets ekonomi minskar dock kraftigt enligt den undersökning Svenskt Kvalitetsindex regelbundet genomför bland svenskarna. Tron på den privata ekonomin minskar också enligt undersökningen, som slår fast att det är oron för utvecklingen internationellt som fått genomslag.⁶ Statsfinanserna är dock fortsatt stabila. EU-kommissionen har i sin höstprognos bedömt att Sverige är det enda EU-landet som kommer att ha överskott i sin budget de närmaste två åren.⁷

2.2.1 Utvecklingen i svensk ekonomi

I tabellen⁸ nedan kan man utläsa hur utvecklingen sker inom olika områden som på ett eller annat sätt påverkar, och samtidigt är en konsekvens av, samhällsekonomin.

Tabell 1. Utveckling svensk ekonomi avseende konjunktur, produktion, export och arbetsmarknad

Konjunkturen	
<i>Barometerindikatorn</i> ; september → oktober -2,3 enheter	<i>Inköpschefsindex</i> : september → oktober +1,7 enheter
<p>Konjunkturinstitutets Barometerindikator minskade till 94,3 i oktober och de senaste fem månaderna har den fallit med 18 enheter.⁹ Den ligger alltså under genomsnittet, och indikationen är att tillväxten i svensk ekonomi är svagare än normalt. Inköpschefsindex från Swedbank för september visar på en uppgång med 1,7 enheter jämfört med augusti.¹⁰ Trots uppgången ligger index strax under 50 (49,8), som betraktas som skilljelinjen mellan tillväxt och avmattning i industrikonjunkturen. Jämfört med för ett år sedan har index fallet med 12 enheter.</p>	
Produktionen	
<i>Industriproduktionsindex</i> : augusti → september +1,3 procent	<i>Tjänsteproduktionsindex</i> : augusti → september +0,5 procent
<p>Enligt SCB:s Industriproduktionsindex ökade industriproduktionen med 1,3 procent i säsongsrelaterade tal i september jämfört med augusti.¹¹ Ökningen skedde bland annat inom motorfordonsindustrin och läkemedelsindustrin. Jämfört med samma månad förra året ökade industriproduktionen med 4,8 procent, medan en jämförelse mellan andra och tredje kvartalet 2011 visar att industriproduktionen minskat med 0,9 procent. Tjänsteproduktionsindex visar att tjänsteproduktionen ökade något mellan augusti och september, men att tjänsteproduktionen ökat med 5 procent jämfört med samma månad förra året.¹²</p>	

⁵ Dagens Nyheter, webb, "Lånar man för mycket spricker det", 2011-10-27

⁶ Svenskt Kvalitetsindex, webb, "Tron på ekonomin" 2011-10-17

⁷ Dagens Industri, webb, "Sverige enda EU-landet med överskott", 2011-11-10

⁸ Efter idé från Ekonomifakta.se

⁹ Konjunkturinstitutet, "Konjunkturbarometern oktober 2011", 2011-10-28

¹⁰ Swedbank, webb, "Inköpschefsindex", 2011-11-01,

¹¹ SCB, webb, "Industriproduktionsindex", 2011-11-09

¹² SCB, webb, "Tjänsteproduktionsindex", 2011-11-07

Exporten	
<i>Varuexporten</i> : augusti → september +12,5 Mdr kr	<i>Exportchefsindex</i> , prognos: kv 2 → kv 3 -18 enheter
<p>SCB:s varuexportstatistik visar på en ökning under sommaren och tidig höst. Jämfört med samma period förra året ökade exporten med 6,4 procent.¹³ Enligt Exportrådets Exportchefsindex tror dock många på en försämd export de närmsta månaderna.¹⁴</p>	
Arbetsmarknad	
<i>Arbetslöshet</i> : september 2010 → september 2011 -1 procent	<i>Sysselsättningsgrad</i> : september 2010 → sept 2011 +0,8 procent
<p>Arbetslösheten uppgick till 6,8 procent i september, vilket är lägre än jämfört med samma period tidigare år.¹⁵ Den positiva trenden har hållit i sig några månader men den är inte lika stark som i början av året. Den positiva trenden syns också i antalet sysselsatta som ökar något även om sysselsättningsgraden (f.n. 65,7 procent) inte är uppe i samma nivåer som innan finanskrisen, dvs. 66,3 procent.¹⁶</p>	

Siffrorna ovan visar att konjunkturen är på nedåtgående och industriproduktionen minskar. Samtidigt ökar varuexporten, men även denna befaras minska de kommande tre månaderna. Antalet arbetslösa har minskat stadigt och uppgick i september till 341 000 personer, samtidigt som 4,65 miljoner personer var sysselsatta. I början av november kom besked från Arbetsförmedlingen att antalet varslade ökar. I oktober 2011 varslades 5 700 personer om uppsägning, vilket är nästan 1 000 personer fler än vid samma period förra året.¹⁷ Halva Sveriges BNP kommer från exporten och europeiska länder är viktiga marknader för svenska företag. Lägre tillväxt i Europa kommer att ge lägre tillväxt i Sverige.¹⁸

2.2.2 Företagens ekonomi

Beträffande företagen var antalet konkurser lägre under årets första nio månader jämfört med samma period förra året.¹⁹ Oron i ekonomin gör dock att antalet konkurser varierar kraftigt mellan månaderna och att framtiden är oviss. En inbromsning i ekonomin riskerar att direkt slå ut svaga företag, en trend som kan ses i alla större branscher. Företagen är för närvarande försiktiga med sina investeringar och exportföretagen påverkas av den svaga internationella ekonomin. Om vi går in i en längre konjunktursvacka kan fler konkurser komma, något som också riskerar att påverka mer etablerade företag.²⁰

¹³ SCB, webb. Varuexportstatistik, 2011-11-01

¹⁴ Exportrådet, *Exportchefsindex EMI*, andra kvartalet 2011, 2011-05-16

¹⁵ SCB, webb, "Arbetskraftsundersökningarna (AKU)", 2011-11-01

¹⁶ ibid.

¹⁷ Dagens Nyheter, webb, "Nu ökar antalet varslade igen", 2011-11-11

¹⁸ Svenska Dagbladet, webb, 2011-11-02, "Sverige sårbart i skuldskrisen"

¹⁹ Tillväxtanalys.se, webb, "Konkurser september 2011"

²⁰ UC, webb, "Konkursstatistik oktober 2011"

2.2.3 Hushållens ekonomi

År för år sedan 1995 har de flesta hushållen i Sverige fått en allt bättre ekonomisk standard.²¹ Samtidigt ökar inkomstskillnaderna mellan de som förvärvsarbetar och de som inte gör det och den ekonomiska standarden ökar mer i högre inkomstsegment. Andelen i befolkningen med låg ekonomisk standard har ökat under hela 2000-talet och uppgår till 14,8 procent. Högst andel återfinns bland unga ensamboende och bland ensamstående kvinnor med barn.²² En annan intressant iakttagelse av temperaturen på svenskars ekonomi är att en tredjedel av bostadsrätterna som såldes i Stockholm i september 2011 såldes under acceptpris, som ersatt de tidigare lockpriserna.²³

Under hösten har analysgruppen genomfört en enkätundersökning bland budget- och skuldrådgivare runt om i landet.²⁴ De inkomna svaren visar att det blir allt vanligare att hushållen kontaktar dem för råd och stöd i frågor som rör konsumtionsskulder och kreditkortsskulder, men de ser också att utförsäkrade, arbetslösa och hushåll med stora bostadslån nu söker kontakt. Det är främst folk i medelåldern, ofta ensamstående, som ringer eller skickar e-post till kommunen, men på vissa håll i landet finns en tendens att såväl fler ungdomar som pensionärer kontaktar sin budget- och skuldrådgivare. De flesta av dessa ser dock ingen markant ökning i antalet besök och kontakter under året utan menar att det är en jämn tillströmning, vilket på vissa orter kan bero på köttid. Det finns dock ingen budget- och skuldrådgivare som räknar med en minskning av antalet kontakter och i flera kommuner är prognosen framöver att allt fler kommer att ta kontakt med dem.

Skuldsaneringsärenden, rörande exempelvis konsumtionsskulder, telefoni och skulder till Trafikförsäkringsföreningen, är vanliga för budget- och skuldrådgivare. Att det med åren blivit enklare att ansöka om skuldsanering gör att många kommuner hittills sett en ökning i antalet klientärenden knutna till skuldsanering. Högsta domstolens dom från oktober år 2010 om 15 års kvalificerad insolvens för att beviljas skuldsanering, upplevs dock fortsatt som bekymmersam. Domen har på många håll runt om i landet samtidigt också lett till att färre kontaktar kommunen för rådgivning och stöd i skuldsaneringsärenden än vad som budget- och skuldrådgivarna själva prognostiserat.

Av svaren från budget- och skuldrådgivarna kan vi också se att ålderspensionärerna ökar i deras besöksfrekvens. Gruppen beskrivs som en ”tickande bomb” eftersom många saknat kunskap om hur ekonomin blir efter pensioneringen, bl.a. eftersom många sitter med hus och lån och kan ha svårigheter att finna alternativt billigare boende. Antalet spelmissbrukare som tar kontakt med budget- och skuldrådgivarna befaras också öka i vissa kommuner, och spel på nätet beskrivs som en orsak till gruppens problem.

²¹ SCB, webb, ”Hushållens ekonomi 2010”, 2011-10-28

²² ibid.

²³ Svenska Dagbladet, webb, ”Lägenheter säljs under acceptpris”, 2011-11-02,

²⁴ Styrelsen för budget- och skuldrådgivarnas yrkesförening kontaktades i oktober 2011 med frågor kring hur situationen ser ut för närvarande och hur förväntningarna inför framtiden ser ut. Frågorna spreds till medlemmarna via nyhetsbrev och intranät.

3. Ungdomar – deras situation och villkor

I vår förra analysrapport, *Omvärldsanalys 1, april 2011*, gjorde vi bedömningen att gruppen unga gäldenärer framöver inte kommer att öka mer än andra åldersgrupper. Tvärtom kommer det att vara ganska jämnt fördelade nivåer oberoende av ålder, med undantag av de yngsta och äldsta åldergrupperna, dvs. upp till 25 år och 66 år och därutöver. Det vi däremot försökte illustrera var att gruppen ungdomar faktiskt har en snabbare ökningstakt än andra åldergrupper. Tidigare har det varit så att det tagit längre tid för gruppen att komma upp i en högre procentuell andel av gäldenärerna. Nu går denna utveckling fortare.

Att andelen unga gäldenärer ökar snabbare speglar förmodligen utvecklingen av kreditsamhället och de attityder och beteenden som utvecklats parallellt med detta. Det blir allt lättare att få krediter och att handla via nätet med avbetalningsplaner, och det är t.ex. inte ovanligt att unga har mobilabonnemang med lång bindningstid. En stor del av inkomsterna är således redan reserverade när lön eller studiemedel kommer in på kontot. Detta kan innebära problem för den som plötsligt får förändrad ekonomisk situation.

3.1 Unga gäldenärer hos Kronofogden

Ungdomar i åldern 18-25 år har sedan länge varit i fokus för Kronofogdens förebyggande verksamhet. Utvecklingen av antalet inkomna unga gäldenärer följs med stort intresse, och myndigheten rapporterar årligen till Ungdomsstyrelsen hur många ungdomar som finns i Kronofogdens register. Antalet inkomna ansökningar om betalningsföreläggande mot ungdomsgruppen har ökat de senaste åren, liksom antalet registrerade unga gäldenärer. Vid utgången av 2010 fanns det 41 698 pågående gäldenärer i åldrarna 18–25 år. Under det senaste decenniet har antalet unga gäldenärer pendlat mellan 35 000 – 37 000 per år, men under de två senaste åren har ungdomsgruppen passerat 40 000 och utgör nu cirka 9-10 procent av det totala antalet gäldenärer.²⁵

3.2 Ungas arbetsmarknadssituation

Sveriges ungdomsarbetslöshet är, i relation till arbetslösheten bland andra åldersgrupper, den näst högsta bland OECD-länderna. För närvarande är Sveriges ungdomsarbetslöshet 4,1 gånger högre än arbetslösheten bland äldre personer. Utvecklingen har pågått i över ett decennium.²⁶ Sveriges ungdomsarbetslöshet bland 15-24 åringar uppgick enligt SCB i september till 21,2 procent av arbetskraften. Av de arbetslösa ungdomarna är 40 procent heltidsstuderande.²⁷

Bland unga handlar det ofta om kortare perioder av arbetslöshet, men det förändras med åren, då längden på perioderna med arbetslöshet ökar ju äldre man blir.²⁸ Långtidsarbetslösheten i gruppen inte är särskilt utbredd men förekommer. Det har visat sig vara svårt för unga att få fäste på arbetsmarknaden. I stället har tillfälliga anställningar blivit allt vanligare. Att korta arbetslöshetsperioder bryts av tillfälliga anställningar är ett tecken på att det är svårt för ungdomar att permanent komma in på arbetsmarknaden. Varje kvartal går dock ett ganska stort antal personer i åldrarna 15-24 år från en visstidsanställning till en tillsvidareanställning.²⁹ Visstidsanställningar kan alltså vara en väg till stabilare inkomst. Visstidsanställningarna samvarierar med konjunkturen. De

²⁵ Kronofogdemyndigheten, ”Indikatorer för uppföljning av ungdomars villkor”, DNR 80133981-10/113

²⁶ Regeringen, Webb, ”Den gymnasiala yrkesutbildningen och inträdet på arbetsmarknaden”, Bilaga 2 till LU2011

²⁷ SCB, webb, Arbetskraftsundersökningarna (AKU)

²⁸ ibid.

²⁹ Svenskt Näringsliv, webb, ”Visstidsanställningar viktig väg till jobb för ungdomar”, 2011-10-05

ökar snabbare i en uppgång för att sedan plana ut när högkonjunkturen är stabil. I det skedet övergår många visstidstjänster till tillsvidareanställningar.

Det har visat sig att ungdomar som blir arbetslösa direkt efter gymnasiet har en högre risk för arbetslöshet även senare i livet. Den ökade risken kvarstår åtminstone under en femårsperiod.³⁰

Dessutom är antalet unga svenskar som lever på aktivitetsersättning nästan dubbelt så stort idag jämfört med för åtta år sedan. I februari i år handlade det om 28 683 unga, och dessa kommer allt längre bort från arbetsmarknaden idag.³¹

3.3 Ungas situation på bostadsmarknaden

I alltfler kommuner finns idag brist på bostäder och ungdomar är en av de grupper som har svårast att få bostad. Samtidigt minskar antalet lediga lägenheter i allmännyttan.³² Bostadsbyggandet har legat på en låg nivå under flera år, men under 2010-2011 har Stockholms, Göteborgs och Malmö stad rapporterat det högsta antalet byggstarter på mer än 30 år. I övriga landet har byggandet av flerbostadshus ökat med 80 procent det senaste året. Nu verkar det dock som att tillväxttakten i bostadsbyggandet har börjat avta igen. Det är främst i Storstockholm – med en starkt ökande befolkning – som det byggs för få bostäder.³³

Gruppen unga är blandad, men unga har generellt sett sämre ekonomiska förutsättningar än andra i den hårda konkurrensen om smålägenheter. Hälften av landets kommuner uppger att de har brist på den typ av bostäder som ungdomar efterfrågar.³⁴ Istället tvingas de till andra lösningar. Såväl Boverket som Hyresgästföreningen har aktuella siffror om unga vuxnas boendesituation (20-27 års ålder)³⁵. Även om siffrorna skiljer i detaljer visar det sig hos båda att:

- ungdomar bor hemma hos sina föräldrar allt längre,
- andelen unga som har egen bostad har minskat och
- andelen unga som bor i andra hand eller andra former av osäkra boenden har ökat.

Ur samma undersökningar kan man utläsa att unga betalar en något högre andel av sina inkomster för boendet än personer i åldrarna 26–64 år. Vidare fluktuerar boendekostnaderna mer för dem som har en osäker boendesituation och som är hänvisade till andrahandsboenden och hyresrum. De får helt enkelt svårare att planera sin ekonomi och det är många som har problem med boendekostnaderna. Numera får också allt fler unga hjälp med boendekostnader eller uppehåll av föräldrar och anhöriga jämfört med år 2003 (19 procent mot 13 tidigare).

Studenter och deras boende är ett problem för sig, särskilt nu när de stora barnkullarna från omkring 1990 kommer till universitets- och högskolestäderna. Studenters generellt sett svaga ekonomiska situation påverkar gruppens möjligheter att efterfråga bostäder. Samtidigt är antalet studenter idag rekordstort, bland annat på grund av svårigheterna att få jobb. Läsåret 2009/2010

³⁰ Regeringen, webb, ”Den gymnasiala yrkesutbildningen och inträdet på arbetsmarknaden”, Bilaga till LU2011 s. 126 f

³¹ Sveriges radio, Ekot, ”Kraftig ökning av unga med förtidspension”, 2011-11-10

³² Boverket, webb, ”Fler kommuner har brist på bostäder”, 2011-06-13,

³³ Boverket, webb, ”Starkt bostadsbyggande i storstäderna”, 2011-06-30,

³⁴ Boverket, webb, ”Bostadsmarknadsenkät 2011-2012”, s.24

³⁵ Boverket Rapport 2011:5 ”Ungdomars boende, lägesrapport”; Hyresgästföreningen ”Unga vuxnas boende i Sverige 2011”

fanns det ungefär 400 000 registrerade studenter samtidigt som det finns drygt 83 000 studentbostäder.³⁶ Det finns alltså en risk för ett Moment 22 för dagens studenter, då de i värsta fall inte kan välja att studera pga. avsaknad av bostad (till rimlig kostnad), samtidigt som de kan få svårt att finna boende då de saknar inkomst i form av studiemedel eller lön.

3.4 Utbildning

Idag studerar fler svenskar än någonsin och de studerar längre. Snittåldern för en nyutexaminerad student idag är 29 år, vilket är den högsta åldern inom hela OECD förutom Island. Vidare är svenska ungdomar i genomsnitt två år äldre än i jämförbara europeiska länder när de påbörjar sina studier. Antalet studenter skiljer sig inte nämnvärt från andra jämförbara europeiska länder och även studietakten tycks vara likvärdig.³⁷ Skillnaden ligger alltså i att svenska studenter gör ett flerårigt uppehåll mellan gymnasieskola och universitet.

Antalet studenter som genomför flera utbildningar har också ökat, vilket påverkar åldern bland studenterna. Var fjärde person med kandidatexamen stannar nämligen kvar och fortsätter utbilda sig inom högskolan, vilket bland annat beror på svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden efter examen. Det finns alltså en risk att studenterna överutbildar sig pga. av dagens svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Kombinationen av sent igångsatta studier och hög examensålder leder till att det yrkesverksamma livet förkortas. Förutom att produktionen i samhället minskar påverkar detta beteende även den privata ekonomin.³⁸

Det har visat sig att arbetslöshet efter examen från högskolan har ett starkt, bestående och negativt samband med den framtida inkomsten. Individer som upplever arbetslöshet efter examen har i genomsnitt 30 procent lägre årlig arbetsinkomst fem år efter examen, jämfört med individer som får ett arbete i anslutning till examen. Det skattade sambandet för akademiker är ungefär dubbelt så stort jämfört med sambandet för gymnasieutbildade. Inte heller finns det tecken på att det skattade inkomstgapet skulle avta med tiden, vilket det gör för gymnasieutbildade.³⁹

3.5 Ungdomar och företagande

Det startas rekordmånga nya företag i Sverige – 2011 spås bli ett rekordår för nyföretagande med drygt 70 000 nya företag.⁴⁰ Detta tros bland annat bero på sänkningen av kravet på aktiekapital från 100 000 kr till 50 000 kr och på att kravet på revisor avskaffats för mindre aktiebolag.

Även ungdomar startar företag och får numera lära sig i skolan att göra det. På Skolverkets hemsida kan man läsa: ”Entreprenörskap ska enligt regeringens nationella strategi löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet.” Entreprenörskapsperspektivet skrivs i vissa fall in i gymnasieskolans examensmål och det är meningen att alla elever i den nya gymnasieskolan ska få möjlighet att läsa kurser inom området entreprenörskap och företagande.⁴¹ Elever får starta, driva och avveckla övningsföretag i form av s.k. UF-företag, dvs. företag som drivs av ungdomar under utbildning. Även via Arbetsförmedlingen får arbetslösa ungdomar som vill starta eget företag stöttning genom aktivitetsgarantin.⁴²

³⁶ Boverket, webb, ”Bostadsmarknadsenkät 2011-2012”, s. 28

³⁷ Regeringen, webb, ”Vad förklarar svenska studenters höga examensålder” Bilaga till LU2011.

³⁸ Regeringen, webb, *Långtidsutredningen 2011*

³⁹ Marie Gartell ”Har arbetslöshet i samband med examen från högskolan långsiktiga effekter?”, IFAU 2009:8

⁴⁰ Bolagsfakta, webb, Pressrelease 2011-09-19,

⁴¹ Skolverket, webb, ”Entreprenörskap i nya gymnasieskolan” Februari 2010

⁴² Ung företagsamhet, webb, Arbetsförmedlingens broschyr ”Stöd vid start av näringsverksamhet” från www.arbetsformedlingen.se

De flesta som startar företag är mellan 35 och 45 år, men andelen 21-24-åringar som startar företag har ökat från 5-6 procent till 8-9 procent från 90-talet till 00-talet. Det är sedan länge konstaterat (bl.a. har Kronofogden konstaterat det förut) att ungefär hälften av samtliga nystartade företag brukar försvinna inom fem år från start, och det inkluderar både frivilliga nedläggningar och t.ex. konkurs, vilket bekräftas i Ung företagsamhets rapport *Övning ger färdighet?*⁴³

Enligt rapporten har det visat sig att det inte är så mycket vanligare att ungdomar som genomgått UF-utbildning startar företag. Däremot beskrivs dessa ungdomar som mer ambitiösa, de startar oftare aktieföretag, och det går bättre för deras företag än för dem som startar företag men inte genomgått UF-kurs. Såväl jobbskapande som omsättning är signifikant högre bland UF-företagare.⁴⁴

SCB:s Tillväxtanalys⁴⁵ visar för några år i mitten av 00-talet dels att:

- Tre år efter företagsstart var 85 procent bland aktieföretagen fortfarande verksamma, vilket var en högre andel jämfört med övriga juridiska former.
- Fördelat efter ålder vid tidpunkten för starten av företaget uppvisade företag startade av personer i högre åldersgrupper en högre överlevnadsgrad (55 procent av företag startade av ungdomar levde längre än tre år, mot mellan 64 och 76 procent bland äldre företagare).

Överlevnadsgraden var högre för företagare som innan företaget startades hade varit anställda i samma bransch eller hade varit ägare av annat företag jämfört med andra grupper såsom arbetslösa eller studerande. Rapporten *Övning ger färdighet?* visar att UF-utbildade ungdomar dels oftare startar aktieföretag, dels startar näringsverksamhet i branscher som kräver högre utbildning – kontrollgruppen som inte fått utbildning i att starta företag startar i större utsträckning företag inom branscher som byggverksamhet, rekreation, kultur och sport samt hotell och restauranger – branscher som man kanske kan tro kräver lägre kvalifikationer av sina utövare.⁴⁶

Arbetslösa och marginaliserade grupper startar ofta företag under perioder när arbetslösheten ökar, därför att nyföretagande kan vara ett sätt att lösa försörjningen (s.k. push-employment).⁴⁷ Då unga idag har svårt att komma in på arbetsmarknaden kan man anta att antalet företag startade av unga kommer att öka. Det är därför viktigt att de har möjlighet att få kunskaper i företagande, så att de är förberedda på vad som komma skall.

3.6 Ungdomars konsumtion

Beteendemönstret för nöjeskonsumtion har förändrats på senare tid.⁴⁸ Numera är det inte ovanligt att man väljer att konsumera alla dagar i veckan. Konsumtionen är mer situationsberoende och omgivningen och omständigheterna styr i större utsträckning. Nöjen blir en allt viktigare del av vardagen och drygt en femtedel av inkomsterna läggs på just nöjeskonsumtion idag. Mest pengar läggs på livsmedel följt av rekreation/kultur samt varor och tjänster. Viss skillnad finns mellan kvinnor och män, t.ex. konsumerar kvinnor generellt sett mer kläder medan män generellt sett konsumerar mer elektronik. Dessutom handlar framförallt yngre kvinnor oftare och för lägre belopp.

⁴³ Ung företagsamhet, webb, Rapport: *Övning ger färdighet?*, 2011-01-20

⁴⁴ ibid.

⁴⁵ Tillväxtanalys, webb, "Uppföljning av 2005 års nystartade företag – tre år efter start" 2010

⁴⁶ Ung företagsamhet, webb, Rapport: *Övning ger färdighet?* (Appendix), 2011-01-20

⁴⁷ ibid.

⁴⁸ Nöjeskonsumtionen definieras här som återstoden av lönen efter utgifterna bostad, transport, hälso- och sjukvård samt kommunikationer. Stycket baseras på telefonsamtal med analysföretaget Kairos Future.

Visa Europas Sverigeindex, ett mätinstrument baserat på transaktionsdata över samtliga Visa-kort i Sverige, pekar på liknande uppgifter.⁴⁹ Rapporten för andra kvartalet 2011 visar att konsumtionen steg med 2 procent i jämförelse med föregående år, samt att konsumtionen ökade för åttonde kvartalet i rad. Precis som i förra kvartalsrapporten är det kategorin ”Hotell och restaurang” som stod för störst tillväxt.

I och med den tekniska utvecklingen med smarttelefoner, nya tjänster och sociala medier har vardagen effektiviserats och man har alltså möjlighet att klämma in fler nöjen när tidsluckor uppstår. Med all sannolikhet kommer nöjeskonsumtionen fortsätta att förändras med tiden. Detta avspeglar sig också i Kronofogdens register – ungdomars skulder knutna till konsumtion, postorder, krediter och telefoni har ökat de senaste åren och just nu finns inget som tyder på att den trenden avtar, snarare tvärtom.

Ungdomarnas konsumtionsbeteende är intressant i ett större perspektiv och är i stora delar en produkt av det moderna samhället. Aldrig tidigare har förutsättningarna för individen att själv forma sin identitet varit större och identiteten hos en ung människa är under ständig förändring. Konsumtionen har utvecklats till ett verktyg för att forma personligheten och har därför blivit en central del i ungdomars liv.⁵⁰

3.7 Konsekvenser för Kronofogden

Ökningstakten av antalet unga gäldenärer är snabb, vilket ger anledning till oro. Att få skulder i unga år ger en dålig start på vuxenlivet. Förutom en skuld att betala av, kan det vara svårare att t.ex. få egen bostad, ta lån och skaffa abonnemang. Ungdomar och unga vuxna står inför många utmaningar i Sverige idag. Det är inte bara svårt att finna bostad till rimlig kostnad. Det är svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Tillfälliga arbeten och kortare perioder av arbetslöshet är mycket vanligt, och med oregelbundna inkomster ökar sårbarheten. Att allt fler unga idag lever på aktivitetsersättning är också en signal på att ungas förutsättningar är mer komplicerade idag.

Att handla på avbetalning och att binda upp stora delar av inkomsterna kan vara riskfyllt om man inte har rätt kunskaper och förberedelser i en situation när inkomsterna varierar. Det syns idag i Kronofogdens register där antalet inkommande ansökningar om betalningsföreläggande ökar. Bland dessa ansökningar kan vi se att skuld kategorin vara mot faktura, exempelvis postorder, är en av de vanligaste orsakerna till att unga vuxna hamnar hos Kronofogden.

Kunskaper i privatekonomi är således viktigt för att kunna göra sunda ekonomiska val. Detta slogs senast fast i en undersökning från Finansinspektionen som visade på att många unga vuxna har dåliga kunskaper i matematik.⁵¹ Utan bra matematikkunskaper är det svårare att klara av sin egen privatekonomi, då allt mer ansvar för den egna ekonomin idag läggs över på individen. Förutom att kunna jämföra lån, räntor och priser, ska olika abonnemang värderas och väljas. Dessutom har individen också ansvar för pensionsplaceringar och eventuella andra sparprodukter.

Kunskaper är också av yttersta vikt för att lyckas med sitt företagande, vilket är extra viktigt att poängtera när det numera är allt vanligare att starta företag. I och med att kravet på aktiekapital har sänkts från 100 000 till 50 000 kronor ställs högre krav på företagaren eftersom det går snabb-

⁴⁹ Visa Europe, ”Marginell ökning i svenskarnas konsumtion under andra kvartalet”, 2011-08-30

⁵⁰ Martina Lönnberg, ”Ungdomar, identitet och konsumtion”, uppsats, Arcada Högskola, Helsingfors 2010

⁵¹ E24, webb, ”Unga vuxna är dåliga i matematik”, 2011-02-10

bare att bli personligt ansvarig om regelverket inte följs. Det är viktigt att företagaren har koll på ekonomin eftersom det i och med förändringen går snabbare att förbruka halva aktiekapitalet. Det kan räcka med en förlustaffär, så måste en kontrollbalansräkning upprättas.

Överskuldssättning hos unga är förvisso en konsekvens av deras ekonomiska förutsättningar, exempelvis tillgången till en stabil inkomst och en bostad till rimlig kostnad. Men i stora delar bottenar problemet också i beteende, attityd och kunskap. Bristen på kunskap kan leda till osäkerhet och föda ett ointresse för privatekonomiska frågor. Ungdomarnas konsumtionsmönster är ofta kopplat till valet av livsstil, ett val som inte behöver vara begränsat av deras ekonomiska förutsättningar. Möjligheterna att finna alternativa finansieringslösningar är närmast outsinliga och förefaller vinna lätt över alternativet att spara först och köpa sedan. Den hittillsvarande utvecklingen skulle i detta avseende kunna beskrivas som en beteendekris. Kronofogden ligger väl framme när det gäller kunskap om ungdomar och överskuldssättning. Flera insatser har gjorts och kommer att göras i egen regi eller i samarbete med externa aktörer för att på olika sätt försöka påverka ungdomarnas syn på privatekonomi. Men mycket arbete återstår för att inte denna beteendekris hos unga vuxna ska förvärras.

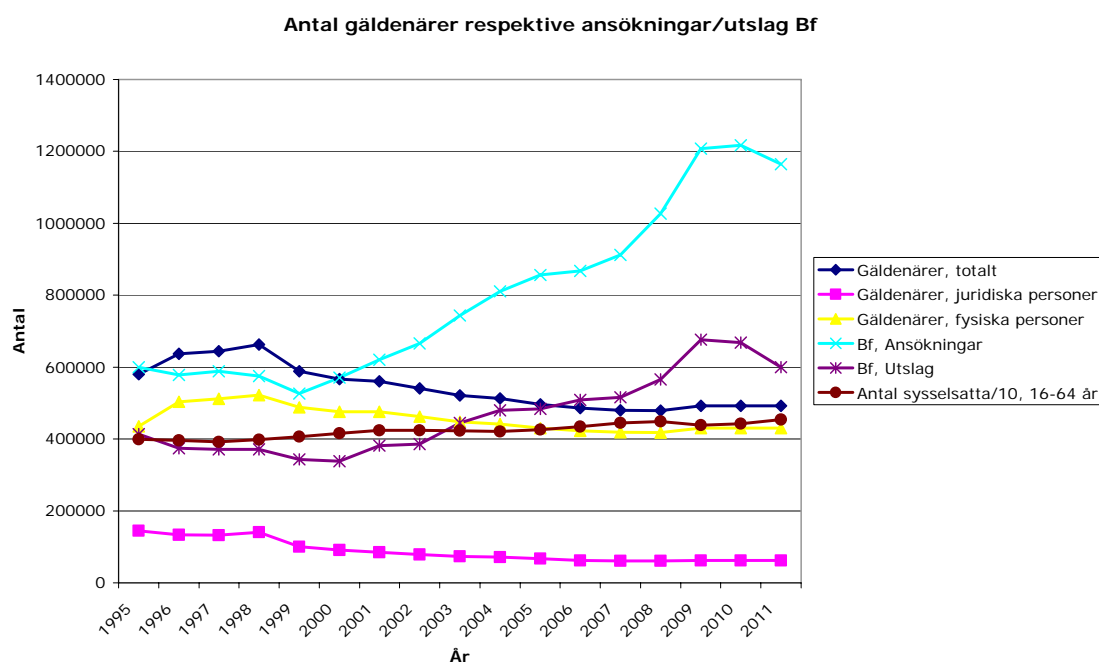
4. Betalningsföreläggande – utveckling och geografi

I de två senaste omvärldsanalyserna har vi tittat närmare på hur gäldenärerna har fördelat sig demografiskt i geografin. Med utgångspunkt från resultatet - i kombination med data från landets 290 kommuner - har vi kunnat beskriva vad som i stora stycken kännetecknar en kommun med hög respektive låg andel gäldenärer. På samma sätt har vi kunnat se vilka kommuner som har en hög respektive låg andel kvinnliga och manliga gäldenärer och hur det ser ut beträffande olika åldersgrupper. Denna gång tar vi steget vidare och fördjupar oss i statistiken för ansökningar om betalningsföreläggande ur olika perspektiv, bl.a. hur ansökningarna har utvecklat sig i förhållande till antalet meddelade utslag, antalet gäldenärer och antalet sysselsatta.

4.1 Inkomna ärenden till den summariska processen

Sedan millennieskiftet har antalet ansökningar om betalningsföreläggande och handräckning ökat stadigt. På knappt tio år har mängden ärenden fördubblats, från 600 000 år 2000 till över 1,2 miljoner år 2009. Under samma tid kunde vi däremot se en successiv minskning av antalet pågående gäldenärer. Denna trend fick dock ett temporärt avbrott år 2009 då antalet pågående gäldenärer ökade något som en konsekvens av finanskrisen. Det som har varit mest intressant med det stigande inflödet av betalningsförelägganden (BF) är att det varit i det närmaste oberört av konjunkturläget. Vi har sett att antalet ärenden ökat under sämre konjunkturer men kurvan har inte påverkats av bättre ekonomiska konjunkturlägen förrän 2010/2011. Se diagram 1 nedan.

Diagram 1. Utveckling betalningsföreläggande kontra gäldenärer och sysselsatta 1995-2011

Den enda förklaring som vi kan komma fram till är att antalet inlämnade betalningsförelägganden snarare följer utvecklingen av kreditsamhället och de beteenden som detta medför. På tio år har utvecklingen av krediter och alternativa betalningssätt ökat. Samtidigt har den tekniska utvecklingen medfört att hushållen idag har utgifter för elektroniska tjänster som tidigare var mer ovanliga, exempelvis mobilsurf och bredbandsaccess. Sammantaget har hushåll idag betydligt fler räkningar att betalda än för tio, femton år sedan. Dessutom har vi de senaste tio åren sett en trend av

att borgenärerna effektiviserat sina kravrutiner och att det därigenom går fortare att som sen betalare få ett betalningsföreläggande än tidigare.

4.2 Sammansatt statistik 1995 till 2011

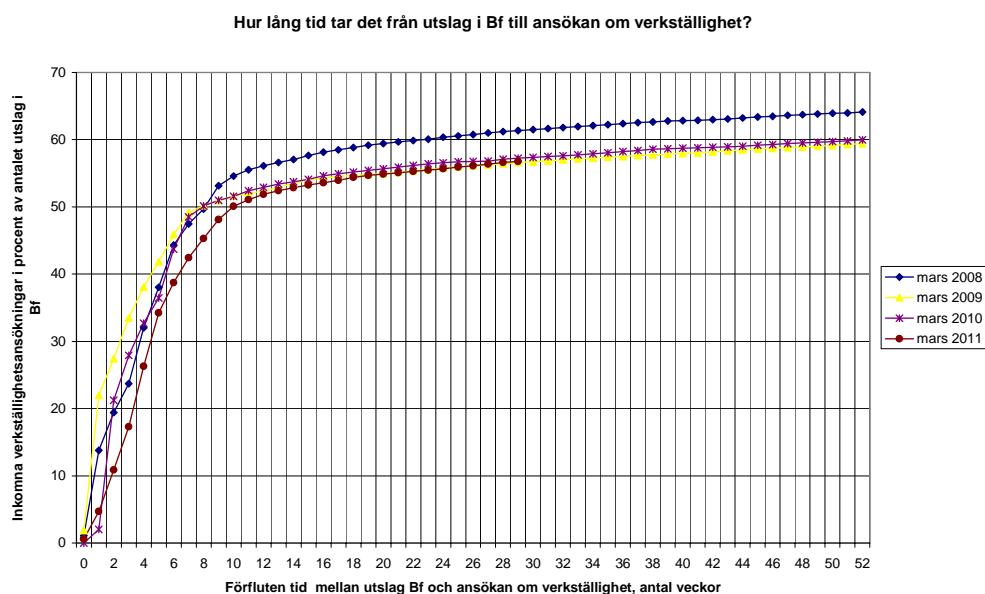
För att ytterligare spegla utvecklingen av betalningsföreläggande kan vi jämföra dessa med antalet meddelade utslag, antalet pågående gäldenärer och antalet sysselsatta personer i riket.

I diagram 1 på föregående sida framgår att utvecklingen av antalet ansökningar om betalningsföreläggande avviker i förhållande till utvecklingen av antalet pågående gäldenärer och antalet sysselsatta på arbetsmarknaden. Antalet sysselsatta är närmast konstant med en svag ökning under de 15 år som diagrammet visar. Som tidigare nämnts har utvecklingen av antalet pågående gäldenärer gått åt motsatt håll. Antalet meddelande utslag följer utvecklingen för betalningsförelägganden. En sak är dock intressant i detta sammanhang. Från att det under slutet av 1990-talet var ca 65 procent av ansökningarna som resulterade i utslag, har andelen sjunkit under 2000-talet så att det nu är under 55 procent. Vad detta beror på är inte helt enkelt att svara på. Det kan vara så att i takt med att fler obetalda räkningar/fakturor hamnar i den summariska processen blir desto fler räkningar faktiskt också betalda senare vilket medför att de inte går så långt som till utslag.

4.3 Från utslag till verkställighet

Om vi övergår till att se vad som händer med de utslag som meddelas i den summariska processen får vi också en bättre inblick i hur borgenärerna agerar. I diagrammet nedan ser vi att av de utslag som meddelas kommer 50 procent in som ansökningar om verkställighet inom cirka två månader (8-10 veckor) efter tidpunkten då utslagen meddelades. Inkassobolagen, vilka i majoriteten av ärendena är ombud för borgenärerna, väntar i några veckor för att se om betalning sker frivilligt för att på så vis undvika avgift för verkställighet. Efter två månader kommer ansökningarna in i en mycket långsammare takt.

Diagram 2. Från utslag till ansökan om verkställig räknat i veckor, mars 2008-2011

Som framgår av diagrammet är det hela 35-40 procent av utslagen som aldrig lämnas in för verkställighet. Detta kan dels bero på att det sker frivilliga fullbetalningar även efter utslag, dels på att

inkassobolagen kommer fram till betalningsuppgörelser med den betalningsskyldige, eller bedömer det som utsiktslöst att ansöka om verkställighet eftersom gäldenären saknar reella möjligheter att betala på längre tid.

4.4 Betalningsföreläggande – ett geografiskt perspektiv

Vi har tidigare rapporter försökt visa var gäldenärerna finns i samhället, dvs. i vilka kommuner det finns högst respektive lägst andel gäldenärer. Vi ska nu försöka göra samma sak med ärendena i den summariska processen. Är det möjligt att se samma mönster i detta fall som för gäldenärerna, eller finns det intressanta avvikelser? Precis som tidigare redovisar vi kommuner som ligger över medianen storleksmässigt, dvs. 145 kommuner med fler än 15 200 invånare. För detaljer kring de 25 kommuner som har den högsta respektive lägsta andelen gäldenärer hänvisar vi till *Omvärldsanalys 1, april 2011*, kap. 5.

Vi har utgått från statistik över betalningsförelägganden avseende första halvåret 2011. I absoluta tal handlar det om 487 000 ansökningar mot fysiska personer med adress i Sverige vilket motsvarar ett genomsnitt på 65 ansökningar per 1000 personer i befolkningen med ålder 18 år och uppåt. En och samma svarande kan ha flera ansökningar mot sig. Högst andel betalningsförelägganden finns i åldersgruppen 36-45 år med 103 per 1000 invånare. Ungdomsgruppen 18-25 år har 63 ansökningar per 1000 invånare.

I tabellen nedan har Sjöbo flest ansökningar med 133 ansökningar per 1000 invånare i åldern 18 och uppåt och 8,25 procent gäldenärer. Allra flest ansökningar per 1000 invånare har två mindre kommuner med 150 respektive 146. Lägst andel ansökningar har Täby och Lomma med 38 respektive 27 ansökningar per 1000 invånare.

Tabell 2. Kommuner med högst respektive lägst andel ärenden (BF) i förhållande till kommuner med dito gäldenärer

Kommuner med högst andel ärenden per 1000 invånare i kombination med kommuner med högst procentandel gäldenärer.	Sjöbo, Klippan, Tierp, Söderhamn, Landskrona, Burlöv, Vara, Eslöv, Ljusdal, Kramfors, Haninge, Sigtuna
Kommuner med högst andel ärenden per 1000 invånare i kombination med kommuner med lägre procentandel gäldenärer.	Höör, Hässleholm, Sölvesborg, Härnösand, Hudiksvall, Kumla, Bollnäs, Vetlanda, Arvika, Sigtuna, Nässjö, Boden, Enköping
Kommuner med lägst andel ärenden per 1000 invånare i kombination med kommuner med lägst procentandel gäldenärer.	Lomma, Täby, Vellinge, Danderyd, Solna, Lund, Sollentuna, Kungälv, Lidingö, Skellefteå, Linköping, Kiruna, Uppsala, Härryda, Varberg, Kungsbacka, Nacka
Kommuner med lägst andel ärenden per 1000 invånare i kombination med kommuner med högre procentandel gäldenärer.	Värnamo, Umeå, Jönköping, Luleå, Staffanstorp, Partille, Piteå, Mölndal

Om vi jämför de 25 kommuner som har den högsta andelen BF-ärenden per 1000 invånare med de kommuner som har den högsta andelen gäldenärer dito, är det 12 kommuner som återfinns bland gäldenärskommunerna. Resterande 13 kommuner uppvisar en mer blandad bild men alla 25 med högst andel gäldenärer finns bland de 60 med högst andel ansökningar.

Omvänt ser vi att bland de 25 kommuner i landet med den lägsta andelen BF-ärenden per 1000 invånare är det 17 kommuner som korrelerar med de 25 kommuner med lägst andel gäldenärer per 1000 invånare.

Det har inte gått att finna någon kommun med mycket hög andel betalningsföreläggande som samtidigt har en mycket låg andel gäldenärer eller tvärtom.

När det gäller meddelade utslag i den summariska processen uppvisar dessa en mycket likartad fördelning över kommunerna som ansökningarna. Kommuner med den högsta respektive lägsta andelen utslag per 1000 invånare har sin motsvarighet i kommunerna med dito andelen gäldenärer.

4.5 Gemensamma nämnare och samband

Vi har i de två närmast föregående rapporterna jämfört andelen gäldenärer i våra 290 kommuner med företeelser och egenskaper (indikatorer) i samhället för att belägga eller vederlägga statistiska samband mellan kommunernas gäldenärsprocent och respektive egenskap.

Vi har sett att för andelen gäldenärer har bland annat medelinkomst, hälsa och långsiktig tillgång till förvärvsarbete stor betydelse för andelen gäldenärer i en kommun.

De indikatorer som använts i denna studie rörande samband med betalningsföreläggande är: *medelinkomsten, andelen ej förvärvsarbetande, andelen utrikes födda, ohälsotal samt ekonomiskt bistånd i kommunen räknat i kronor per invånare*. Statistiken har hämtats från Statistiska Centralbyrån, Arbetsmarknadsverket samt ur Kronofogdens uppföljningssystem.

Om man betraktar fördelningen per kommun av de inkomna ärendena och beräknar korrelationen med andelen gäldenärer i respektive kommun kan vi konstatera att korrelationen är förhållandevis hög. Korrelation är ännu något högre om man jämför med antalet meddelade utslag i den summariska processen. En slutsats är att ansökningarna återfinns i de kommuner där det finns många gäldenärer, sannolikt också så att flera svaranden redan är gäldenärer.

Inte oväntat - i analogi med vad som gäller för gäldenärsfrekvensen i kommunerna - kan vi också konstatera tydliga samband mellan antalet ansökningar och medelinkomsten liksom ohälsotal (låg medelinkomst respektive högt ohälsotal ger fler ansökningar) för respektive kommun. Låg andel förvärvsarbetande/hög arbetslöshet ger också fler ansökningar men dessa samband är inte lika tydliga. För utrikes födda och mottagare av ekonomiskt bistånd är korrelationen till ansökningarna mycket liten.

4.6 Slutsats

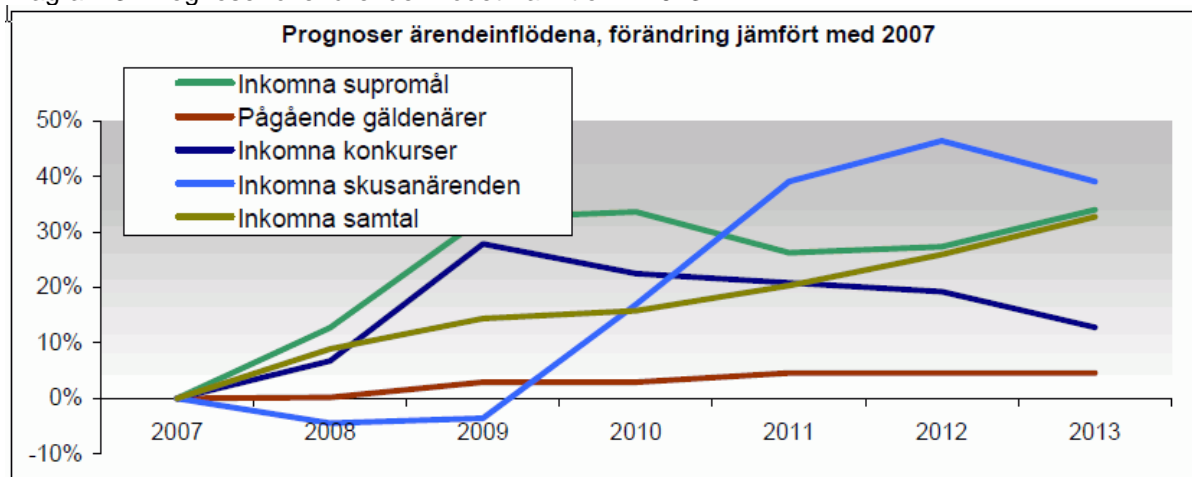
Från resultaten i denna och föregående analysrapport kan man alltså konstatera att statliga myndigheter och kommuner som vill arbeta med att förebygga skuldsättning, vilket i många fall också leder till överskuldsättning med allt vad det innebär, med fördel kan följa statistikutvecklingen i Kronofogdens summariska process. Denna utveckling ger en av flera signaler på begynnande ekonomiska problem bland medborgarna i olika kommuner. Alternativet är att avvakta tills problemen syns i Kronofogdens indrivningsstatistik. Detta innebär ofta att det blir svårare att hitta lösningar och kräver större insatser.

5. Vad väntar Kronofogden 2012?

När gäller att försöka förutse vilka omvärldsfaktorer som kan komma att få konsekvenser för Kronofogdens verksamhet, dvs. inflödet av ärenden och nya gäldenärer, finns det några empiriska erfarenheter att luta sig mot. Vi har tidigare kommit till den slutsatsen att det allmänna konjunkturläget inte alltid ger direkta utslag i vår verksamhetsstatistik. Det är med andra ord inte entydigt så att goda tider får gäldenärsantalet att minska eller att sämre ekonomiska lägen ökar antalet skuldsatta. Förhållandet mellan makroekonomi och gäldenärsantal är mer komplext. För att antalet gäldenärer ska öka betydligt fordras att flera ogynnsamma faktorer samverkar. Så skedde exempelvis i början av 1990-talet då fastighetskrisen fick mycket stora konsekvenser för Kronofogden i form av en kraftig ökning av antalet nya gäldenärer. I de konjunkturedgångar som följt därefter har effekterna inte alls blivit lika dramatiska. På samma sätt har vi sett att antalet registrerade skuldposter och antalet ansökningar om betalningsföreläggande stadigt ökat oberoende av konjunkturläget de senaste femton åren. I dessa fall har förklaringen sin grund mer i utvecklingen av kreditsamhället än i konjunkturläget.

Kronofogdens verksamhetsprocesser har mot bakgrund av myndighetens omvärldsanalyser gjort bedömningen att vi nästa år kommer att se fortsatt höga inflöden av ärenden. Även om osäkerheten kring det rådande läget i världsekonomin är tämligen stor, kommer vi sannolikt inte under kommande verksamhetsår att möta en utveckling där exempelvis antalet gäldenärer ökar särskilt mycket. Det har ju nämligen historiskt sett dels varit så att effekterna av en märkbar nedgång i konjunkturläget visat sig med viss fördröjning i Kronofogdens ärendeinflöde, dels att måttliga konjunkturedgångar inte påverkar inflödet av nya gäldenärer i särskilt stor utsträckning.

Diagram 3. Prognoser över ärendeinflödet fram t.o.m. 2013.

Diagrammet ovan är hämtat från Kronofogdens reviderade 3-årsplan (september 2011), och visar hur myndigheten bedömer att inflödet av ärenden kommer att utveckla sig fram t.o.m. år 2013. Inkomna ärenden till den summariska processen förväntas ligga kvar på en hög nivå med en årlig ökningstakt med cirka 5 procent. Denna prognos kan förändras om läget i världsekonomin drastiskt förvärras. I så fall kan vi möta en brantare ökningstakt under kommande år. Utvecklingen avseende pågående gäldenärer tros plana ut på dagens nivå om cirka 500 000. Inkomna konkurser förutses däremot fortsätta att minska. Men även här kan utvecklingen ändra riktning om det världsekonomiska läget förvärras. Antalet nya skuldsaneringsärenden förväntas öka till följd av den nya skuldsaneringslagen och nå en topp under år 2012. I takt med att antalet ärenden i vissa

fall förväntas öka, exempelvis avseende betalningsföreläggande och skuldsanering, kommer inflödet av telefonsamtal och e-postkontakter till myndigheten att öka parallellt med denna utveckling.